

GEDRAGSCODE

van de

Stichting Onderwijs Midden-Limburg

FEBRUARI 2004

INHOUD

	<u>pagina</u>
Inleiding	3
Gedragcode	5
1 doel	
2 voordelen	
3 aandachtspunten	
4 Tien Gouden Regels	
Bijlage 1 Regels voor personeelsleden	7
Bijlage 2 Regels voor leerlingen	9

INLEIDING

Per 1 augustus 1998 is in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs de Wet op de Kwaliteitszorg in werking getreden. Deze wet bestaat uit drie bepalingen:

1. de school ontwerpt een schoolgids als informatiebron voor ouders;
2. de school legt zijn onderwijsbeleid vast in het schoolplan;
3. de school stelt ouders, leerlingen en personeelsleden in staat een klacht in te dienen tegen gedragingen, beslissingen en nalatigheid van bevoegd gezag en/of personeel.

Met deze laatste bepaling, het Klachtrecht, wil de overheid de invloed van ouders en leerlingen in het onderwijs vergroten. Derhalve beschikt de school over een klachtenregeling en is de school aangesloten bij de Stichting Geschillencommissies Onderwijs (www.sgoweb.nl) te Utrecht.

Deze commissie kan bij haar onderzoek van een klacht, het gewraakte gedrag toetsen aan de gedragsregels om zo vast te stellen of een algemeen bekende regel overtreden is. Daarnaast wordt invoering van gedragsregels door de overheid gezien als een belangrijk middel om seksuele intimidatie op scholen te voorkomen.

Functies van gedragsregels:

Gedragsregels hebben een meervoudige functie. Allereerst staan zij ten dienste van *preventie*. De regels vormen een leidraad voor gedrag, gedragsregels die de hele scholengemeenschap aangaan.

De regels omvatten een breed terrein: ze dienen voor de preventie van seksuele intimidatie, agressie, geweld, racisme of discriminatie en beschermen de privacy van medewerkers, leerlingen en ouders.

Van belang is wel dat binnen de scholengemeenschap overeenstemming over regels bestaat en dat iedereen de regels daadwerkelijk kent.

Ten tweede hebben regels een *curatieve functie*. Zij bieden een maatstaf om ter plekke vast te stellen of er sprake is van grensoverschrijdend gedrag, zodat direct disciplinair kan worden opgetreden.

De ervaring leert, dat gedragsregels het voor een klachtencommissie mogelijk maken een ingediende klacht te relateren aan binnen de school geldende regels. Aldus kan de commissie de regels betrekken in haar onderzoek. Ook interne contactpersonen en externe vertrouwenspersonen kunnen bij meldingen over ongewenst gedrag, de schooleigen gedragsregels als toetssteen gebruiken bij hun advies aan de klager om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie.

Voorwaarden

Uit deze functies zijn drie vooropstaande voorwaarden af te leiden die met gedragsregels samenhangen:

- De mate waarin betrokkenen kunnen meepraten bij de totstandkoming van de regels, bepaalt het draagvlak voor de regels. Hoe groter het draagvlak, hoe effectiever de regels.
- De werking van gedragsregels hangt af van de mate waarin alle betrokkenen weten wat de regels inhouden. Voortdurende informatie over de regels (bijv. via informatieboekje van de school, mentorlessen, ouderavonden) is van wezenlijke betekenis.

- De school dient zich te buigen over de wijze waarop de regels gehandhaafd moeten worden. Direct disciplinair optreden kan alleen, wanneer ieder zich bewust is van de eigen verantwoordelijkheid om regels te handhaven.
- Belangrijk is het derhalve om voorlichting over gedragsregels te koppelen aan voorlichting over de klachtenregeling. Mocht direct disciplinerend optreden onvoldoende effect hebben, dan wijst de school zo de weg naar mogelijkheden om een klacht in te dienen. Op deze manier geeft de school ook aan dat de naleving van de gedragsregels een serieuze zaak is.

Handhaving:

Niet in alle gevallen is het duidelijk hoe de gedragsregels in de dagelijkse schoolpraktijk gehandhaafd worden. Bij diverse gedragsregels wordt ieders bijdrage aan de handhaving daarentegen expliciet als regel opgenomen. Het betreft dan de individuele verantwoordelijkheid van alle leden van de scholengemeenschap om elkaar aan te spreken op grensoverschrijdend gedrag.

De gedragsregels zijn vastgelegd in een gedragscode.

GEDRAGSCODE

1 Doel:

Het scheppen van een schoolklimaat dat zich kenmerkt door veiligheid, acceptatie, respect en vertrouwen. Een dergelijk klimaat is een voorwaarde voor alle leden van de scholengemeenschap om optimale leer- en werkprestaties te kunnen leveren.

Om een dergelijk klimaat te scheppen, is het van groot belang, dat de school de omgangsvormen tussen leerlingen onderling, personeel onderling en tussen personeel en leerlingen ter discussie stelt. Een discussie over omgangsvormen kan resulteren in afspraken over deze omgangsvormen, die als gedragsregels (gedragscode) vastgesteld kunnen worden.

Nu zijn gedragsregels op zich geen onbekend fenomeen. Er zijn toch altijd wel afspraken over bijvoorbeeld te laat komen van leerlingen, roken etc. passend bij de eigen schoolcultuur. Ook gedragsregels hoe met elkaar om te gaan moeten passen bij deze eigen schoolcultuur.

2 Voordelen:

- Betrokkenen kunnen elkaar aanspreken op het naleven van gezamenlijk vastgestelde gedragsregels.
- De school kan door middel van deze gedragsregels naar buiten toe, met name naar de ouders van de leerlingen, duidelijk maken hoe binnen de school betrokkenen omgaan met de hen toevertrouwde leerlingen.

3 Aandachtspunten:

- Een gedragscode houdt niet in, dat gedrag wat niet in regels is vastgelegd automatisch wel toelaatbaar is.
- Een gedragscode mag het spontane omgaan van alle betrokkenen met elkaar niet in de weg staan.
- Gedragsregels in verband met het Arbo-beleid staan in het Arbobeleidsplan.

4 Tien Gouden Gedragsregels

- I Een personeelslid/leerling maakt geen misbruik van zijn of haar macht
- II Een personeelslid/leerling geeft een ander geen ongewenste seksueel getinte aandacht.
- III Een personeelslid/leerling discrimineert een ander niet. Dit betekent dat hij/zij geen enkele vorm van onderscheid, uitsluiting, beperking of voorkeur toepast, waardoor de gelijkheid van rechten en/of fundamentele vrijheden van anderen aangetast worden.
- IV Een personeelslid/leerling geeft geen uiting aan racistische opvattingen. Dit betekent dat hij/zij geen mening geeft over de superioriteit of inferioriteit van lichamelijke kenmerken van mensen, van hun cultuur of van beide.

- V Een personeelslid/leerling spreekt een ander niet aan op uiterlijk of seksuele geaardheid.
- VI Een personeelslid/leerling valt een ander niet fysiek en/of psychisch lastig, bedreigt een ander niet, valt een ander niet aan en negeert een ander niet.
- VII Een personeelslid/leerling vernielt en/of verstoort geen eigendommen van een ander.
- VIII Een personeelslid/leerling dringt zijn/haar mening niet op aan een ander.
- IX Een personeelslid/leerling dringt niet binnen in de persoonlijke levenssfeer van een ander.
- X Een personeelslid/leerling houdt zich aan deze gedragsregels en ziet toe dat deze gedragsregels ook door anderen worden nageleefd.

Nadere uitwerking van deze regels leveren gedragsregels op voor personeelsleden en leerlingen.

Hierbij wordt ook rekening gehouden met sommige vakken waarin probleemsituaties kunnen ontstaan door lichamelijk contact. Denk bijvoorbeeld aan LO of drama. De toegankelijkheid van omkleedruimtes en douches kan voor docenten een extra risico betekenen.

Ook in vakken waarbij handelingen rond (gevaarlijke) machines worden uitgevoerd, kan lichamelijk contact een risico zijn. Dat geldt trouwens voor alle hulp tijdens practica/studiehuis/computers vanwege de geringe lichamelijke afstand tussen docent en leerling.

Elke vakgroep doet er goed aan dit onderwerp elk jaar tijdens een vakgroepoverleg aan de orde te stellen en samen afspraken te maken hoe er met de risico's wordt omgegaan.

Ook bij buitenschoolse activiteiten moet men zich bewust zijn van risicosituaties.

Bijlage 1: Regels voor personeelsleden

- 1 Benader leerlingen met respect en eis ook van alle leerlingen dat zij elkaar met respect benaderen
- 2 Accepteer geen beledigende opmerkingen
- 3 Gebruik geen racistische en/of discriminerende taal en zie er op toe dat leerlingen en ouders ten opzichte van medeleerlingen en hun ouders geen racistische of discriminerende houding aannemen in taal en gedrag. (binnen de school)
- 4 Neem duidelijk afstand van racistisch en /of discriminerend gedrag van collega's, ouders en andere volwassenen binnen de school. Maak dit ook kenbaar
- 5 Zorg er voor dat er in het lokaal geen racistische of discriminerende teksten en/of afbeeldingen voorkomen op posters, in schoolkrant te gebruiken boeken e.d.
- 6 Seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen en toespelingen zijn niet aanvaardbaar
- 7 Wees alert op signalen die zouden kunnen wijzen op seksuele intimidatie, discriminatie en racisme, treedt op bij voorkomende gevallen van ongewenst gedrag en schakel zonodig de vertrouwenspersoon in
- 8 Neem klachten over seksuele intimidatie, discriminatie en racisme serieus en handel ze af volgens de geldende procedure
- 9 Wees je bewust van het feit dat de aan je zorg toevertrouwde leerlingen zich in een afhankelijkheidsrelatie bevinden en dat daar geen misbruik van mag worden gemaakt
- 10 Voorkom dat je in een situatie terecht komt, waarin je beschuldigd zou kunnen worden van ongewenste intimiteiten
- 11 Ben je bewust van het feit dat situaties, waarvan één leerling zich met één personeelslid in dezelfde ruimte bevindt (binnen of buiten de school), tot problemen kunnen leiden en daarom zoveel mogelijk moeten worden voorkomen
- 12 Bied extra aandacht die een leerling nodig heeft, niet aan in één-op-één-situaties
- 13 Vermijd bij inhaalwerken of mondelinge beurten een één-op-één-situatie in een "afgesloten" ruimte
- 14 Bewaar op 'vrijere' momenten tijdens excursies, schoolfeestjes of uitstapjes ook de nodige afstand en benader liefst groepjes leerlingen in plaats van individuen
- 15 Vermijd lichamelijk contact (ook bij het verlaten en betreden van lokalen, van de bus tijdens reizen, enz)
- 16 Zie erop toe dat noodzakelijk lichamelijk contact functioneel is en niet misverstaan kan worden. Als de situatie daartoe noopt, zijn meelevende, bemoedigende of troostende aanrakingen als uitingen van emoties zeker geoorloofd. Zorgvuldigheid is hierbij geboden; niet elke leerling stelt er prijs op
- 17 Ook non-verbaal gedrag is heel belangrijk: je mimiek, de intonatie van je communicatie en je houding

- 18 Ga als begeleider tijdens buitenschoolse activiteiten, wedstrijden, excursies en reizen gereserveerd en met respect om met de leerling en de ruimten waarin de leerling zich bevindt zoals de kleed- of hotelkamer en zie er op toe dat deze regel wordt nageleefd door iedereen die bij de leerling betrokken is. Spreek, indien er gedrag wordt gesignaleerd dat niet in overeenstemming is met deze regels, de betreffende persoon daarop aan
- 19 Maak bij buitenschoolse activiteiten afspraken over gedrag in slaapzalen en douches
- 20 Zorg ervoor dat er tijdens buitenschoolse activiteiten steeds zowel vrouwelijke als mannelijke begeleiding aanwezig is
- 21 Breng nooit kritiek op tafel in aanwezigheid van andere personen, maar probeer het eerst onder vier ogen te bespreken met diegene op wie je kritiek gericht is
- 22 Roddel nooit over anderen en geef ook anderen geen kans daartoe
- 23 Praat niet negatief over leerlingen, maar benader ook hun mogelijk wangedrag positief
- 24 Praat niet negatief over leerlingen naar ouders toe
- 25 Praat niet negatief over andere collega's in de contacten met ouders
- 26 Ben je er van bewust dat "staren" verkeerd uitgelegd kan worden
- 27 Ben voorzichtig met opmerkingen over het uiterlijk van leerlingen
- 28 Verstrek eerlijke en terzake doende informatie over leerprestaties en gedragingen aan leerlingen, ouders, schoolleiding en (vak)collega's
- 29 Behandel vertrouwelijke informatie over leerlingen als zodanig: handel in probleemsituaties volgens de op school geldende procedure
- 30 In formele én informele sfeer wordt de privacy van ouders en kinderen gerespecteerd. Privacygegevens worden alleen besproken voor zover ze relevant zijn bij de uitoefening van het werk
- 31 Leerlinggegevens worden niet besproken in bijzijn van derden (b.v. andere leerlingen/ouders)
- 32 Om de privacy van medewerkers, leerlingen en ouders te waarborgen dient iedereen zich te houden aan de regels die vastgelegd zijn in het privacyreglement

Bijlage 2: Regels voor de leerlingen

- 1 Benader alle personeelsleden en leerlingen met respect
- 2 Accepteer geen beledigende opmerkingen
- 3 Seksistisch taalgebruik, seksueel getinte grappen en toespelingen zijn niet aanvaardbaar, niet mondeling en niet schriftelijk (bijv. in de schoolkrant en op internet)
- 4 Vermijd lichamelijk contact
- 5 Staar niet naar anderen
- 6 Maak geen hinderlijke opmerkingen over het uiterlijk van leerlingen of personeelsleden
- 7 Bewaar op 'vrije' momenten tijdens excursies, schoolfeestjes of uitstapjes ook de nodige afstand tot leerlingen en personeelsleden
- 8 Volg bij buitenschoolse activiteiten de afspraken over gedrag in slaapzalen en douches
- 9 Gedraag je ook in bussen volgens de regels van fatsoen
- 10 Geef elkaar alle ruimte bij het betreden en verlaten van lokalen, bij het in- en uitstappen van een bus tijdens excursies
- 11 Daag leerlingen en personeelsleden niet uit door je gedrag of je manier van kleden
- 12 Aanvaard de ander zoals hij of zij is en discrimineer niet
- 13 Scheld een ander niet uit en doe niet mee aan pesten, uitlachen of roddelen
- 14 Blijf van elkaars spullen af
- 15 Bedreig een ander niet
- 16 Neem geen wapens (messen en dergelijke) , drugs of vuurwerk mee naar school
- 17 Gebruik binnen en buiten de school geen geweld
- 18 Om de privacy van medewerkers, leerlingen en ouders te waarborgen dient iedereen zich te houden aan de regels die vastgelegd zijn in het privacyreglement.